

ROMANTICKÝ BALET: TVŮRCI A INTERPRETI

Filippo Taglioni (1777-1871)

- italský tanečník a choreograf
- manžel švédské tanečnice **Sophie Karsten**
- osobní učitel své dcery **Marie Taglioni** a syna **Pavla Taglioni**

Marie Taglioni (1804-1884)

- narozena ve Stockholmu
- v bytě ve Vídni měla taneční sál, aby mohla dodržovat tréninkový režim
- od 1828 tančila v pařížské Opeře
- tančila v choreografiích svého otce a často vystupovala se svým bratrem Pavlem
- cestovala po Evropě jako hostující tanečnice s romantickým repertoárem
- 1830 - **Bůh a Bajadérka**
- 1832 - **La Sylphide**: jako první odtančila roli Sylphidy na špičkách (nápad jejího otce)
- 1845 - **Pas de Quatre v Londýně**

Fanny Elssler (1810-1884)

- narozena ve Vídni
- úspěchy ve španělských, italských a polských charakterních tancích → precizní **BATÝROVÁNÍ**, lehkost
- neměla stálého choreografa a spolehlivého partnera pro **Pas de Deux**
- její starší sestra (také tanečnice) často oblékala mužský kostým a tančila s ní dueto a některé tance
- 1834 - **Bouře** v pařížské Opeře (choreografie: **Coralli**, hudba: **Scheitzhöffer**, libreto: **Nourrit**)
- 1836 - **Kulhavý ďábel** (choreografie: **Coralli**, hudba: **Gidea**): hlavní role stvořena pro Fanny, po premiéře dostala mnoho nabídek na hostování
- 1839 - **Cikánka** (choreografie: **Mazilier**, hudba: **Benois, Thomas, Marliani**)
 - **Pavouk** (choreografie: **Coralli**, hudba: **Gidea** - připojena tarantula od **Corelliho**)
- 1840 - zahájila turné, které v Americe trvalo 2,5 roku a v Evropě 9 let
- 1845 - **Pas de Quatre** v Londýně

Carlotta Grisi (1819-1899)

- učila se v baletní škole při milánské Scale
- tanečníkem, učitelem a partnerem **Jules Perrot**, který rozvinul její nadání k opravdové dokonalosti
- ředitel pařížské Opery přijal pouze Carlottu
- v Opeře s ní tančil sólista **Lucien Petipa**, ale jejich **Pas de Deux** pro ně komponoval **Perrot**
- pro ní ideální podmínky: měla svého choreografa; stálého partnera a neměla konkurenci
- 1841 - **Giselle**: velkým baletem 40. let 19. st., proti Sylphidě měla více taneční špičkové techniky, která se zdokonalila, **Carlotta** měla již vyztužené špičky
- 1843 - **La Péri** (libreto: **Gautier**, hudba: **Burgmuller**): opery a hry s orientálním námětem byly v té době módou, La Péri představovala přesně to, co si divák představoval o Orientu
- 1845 - **Pas de Quatre**
- 1846 - **Paquita** (choreografie: **Mazilier**, hudba: **Deldevez**, libreto: **Faucher**): děj v Saragoze ve Španělsku

Fanny Cerrito (1817-1909)

- italská tanečnice a choreografka
- narodila se v Neapoli
- žačkou **Carla Blaise**, **Julesa Perrota** a **Arthura Saint Leona** (manžel)
- 1845 - **Pas de Quatre** v Londýně
- 1849 - **Ďáblovy housle** (choreografie: Saint Leon): skvělý balet, ale slabé libreto, Saint-Léon také tančil a hrál na housle
- 1850 - **Stella** (hudba: **Pugni**): Fanny tančí ohnivou sicilianu
- 1851 - **Saint-Léon** baletním mistrem pařížské Opery a jeho žena první tanečnicí
 - **Paquerette** (choreografie: **Saint-Léon**, hudba: **Benoistov**, libreto: **Gautier**): Fanny tančila roli mladé vesničanky (tančí lidové francouzské tance), divadelnost připomínala žánre komické balety minulého století, ve 3. jednání se Fanny blýskla ve velkém pas de deux (charakterní tance)

Lucile Grahn (1819-1907)

- Dánka, narozená v Kodani
- žačkou baletního mistra a šéfa baletu v Kodani **Augusta Bournonvilla**
- 1832 - **Faust** (choreografie: **Bournonville**, hudba: **Lovenskjold**): role Markétky (velký úspěch)
- 1836 - **La Sylphide** (choreografie: **Bournonville**): role Sylfidy (velký úspěch), **Bournonville** tančil roli Jamese
- 1845 - **Pas de Quatre** v Londýně: dostalo se jí zaslouženého uznání
- 1846 - **Kateřina, dcera banditova** (choreografie: **Perrot**): role Kateřiny je její největší úspěch
- 1850 navštívila Prahu, kde tančila Sylfidu, La Péri, Esmeraldu a Kateřinu, dceru banditovu
- vystupovala s romantickým repertoárem v Paříži, Kodani, Petrohradě, Miláně a Londýně

Jules Joseph Perrot (1810-1892)

- francouzský tanečník, baletní mistr, choreograf
- studoval v taneční škole při divadle
- učil se řeči, hře na housle, studoval malířství, jeho školou bylo divadlo
- 1833 - **Vzbouření v serailu** v pařížské Opeře: tančil s **Marií Taglioni**, obrovský úspěch u obecnosti, zastínil tanečnici a k tomu ještě Taglioni
- v Neapoli se setkal se **Carlottou Grisi** → krása a talent ho zaujaly → partnerem na scéně i v životě
- v Londýně našel pravé uplatnění jako choreograf a psal si svá libreta pro balety sám
- 1843 - **Ondine** (hudba: **Pugni**): jeden z jeho největších londýnských úspěchů, nebylo to jen výkonem **Fanny Cerrito**, inspiroval se knihou od **Lamotte Fouqué**, uvedl Ondinu v nejpoetičtějších barvách
- 1844 - **Esmeralda** (hudba: **Pugni**, námět: **V. Hugo**): **Grisi** tančila hlavní roli + tehdy mladý **Saint-Léon**, **Perrot** zde také tančil v roli, v které rozvinul svůj komický talent
- 1845 - **Pas de Quatre**: velký úspěch
- 1846 - **Kateřina, dcera banditova**: tančil s **Lucile Grahn**
- 1847 - **Živly** (hudba: **Bajetti**)
- 1848 - **Čtyři roční doby** (hudba: **Pugni**)
- 1851 - baletním mistrem v Petrohradě
- oženil se se svou o 20 let mladší žačkou **Kapitolinou Sanfskou**, se kterou měl dvě dcery

Arthur Saint-Léon (1821-1870)

- tanečník, baletní mistr, choreograf
- narozen v Paříži, balet studoval u svého otce (tanečník v pařížské Opeře)
- učil se hře na housle (jeho učiteli byl i **Paganini** a **Mayseder**)
- baletním mistrem pařížské Opery a oženil se s **Fanny Cerrito**

- 1848 - **Markytánka** (hudba: **Pugni**): fantastický balet
- 1849 - **Ďáblovy housle** (hudba: **Pugni**): choreografoval, tančil i hrál na housle, recenze od kritiků nebyly kladné, ale u diváků měly úspěch
- 1851 - **Paquerette** (choreografie: **Saint-Léon**, hudba: **Benois**, libreto: **Gautier**): veselý žánrový balet, plný komických situací, vyhovoval naturelu **Fanny Cerrito**
- jeho životní energie byla nevyčerpatelná
- dovedl objevovat nové talenty, vychovat je a i pro ně tvořit
- za 10 let v Rusku postavil 15 baletů - některé nové a některé byly adaptacemi starších děl
- vkus obecnosti se změnil, byla potřeba překvapovat a bavit novými efekty
- byl často současně skladatelem hudby, libretistou a tanečníkem
- 1864 - **Koník Hrbáček**, Petrohrad (choreografie i hudba: **Saint-Léon**): tanec 22 národností (posl. jednání)
- 1870 - **Coppélia**, Paříž (libreto: ve spolupráci s **Nuitterem**; námět: **E. T. A. Hoffmann**, choreografie a hudba: **Saint-Léon**): poslední balet **Saint-Léona**, uzavírá etapu romantických baletů

Marius Petipa (1818-1910)

- francouzský tanečník, baletní mistr a choreograf
- od roku 1847 tančil v Rusku
- mnoho let působil jako baletní mistr v petrohradských carských divadlech (Velké kamenné divadlo a Mariinské divadlo)
- od roku 1871 působil i v dalších divadlech v Rusku
- vytvořil více než 50 baletů (některé se tančí dodnes) např.: **Don Quijote** (1869), **Šípková Růženka / Spící krasavice** (1890), **Louškáček** (1892), **Rajmonda** (1898)
- přispěl k oživení dalších děl předešlých choreografů a řada z nich se stala definitivními verzemi **Korzár**; **Giselle**; **Esmeralda**; **Coppelia**; **Marná opatrnost**, **Koniček Hrbáček**, **Labutí jezero**

Další choreografové romantického baletu

- **Jean Coralli** (1779-1854)
- **Josef Mazilier** (1801-1868)

Hudební skladatelé romantického baletu

- hlavním požadavkem pro baletní hudbu byly líbivé melodie, na které by se dobře tančilo
- **Caesare Pugni** (1802-1870)
- **Adolphe Adam** (1803-1856)

Přílohy

Filippo Taglioni

Marie Taglioni

Fanny Elssler

Carlotta Grisi

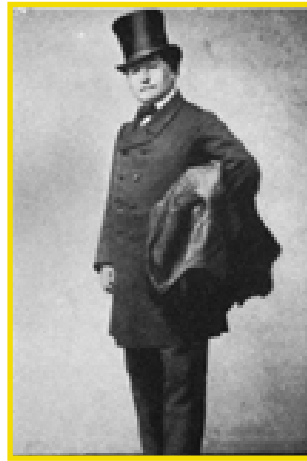
Fanny Ceritto

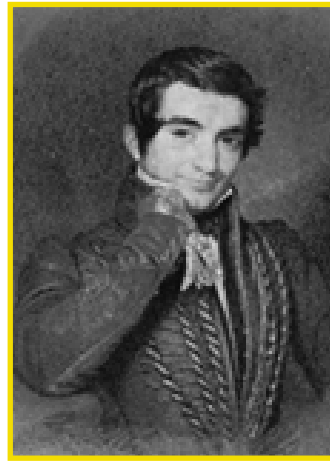
Marius Petipa

Jean Coralli

Josef Mazilier

Caesare Pugni

Adolphe Adam

Lucile Grahn

Jules Joseph Perrot

Artur Saint-Léon